

Особливості відповідальності менеджменту підприємств-боржників у справах про банкрутство

Дмитро Тиліпський, радник EQUITY

ЯКОЮ БУВАЄ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Кодекс України з процедур банкрутства передбачає можливість застосування субсидіарної та солідарної відповідальності до менеджменту боржника.

СУБСИДІАРНА

СОЛІДАРНА

СУБСИДІАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗАСНОВНИКІВ ТА КЕРІВНИКА БОРЖНИКА: ПІДСТАВИ

Ч. 2 ст. 61 Кодексу України з процедур банкрутства зазначає про застосування субсидіарної відповідальності

Обов'язковими передумовами для застосування субсидіарної відповідальності є:

- ✓ Знаходження у ліквідаційній процедурі;
- ✓ Наявність вини засновників або інших осіб у доведенні до банкрутства;
- ✓ Недостатність майна боржника для погашення вимог кредиторів.

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ-«ДОГМИ», СФОРМОВАНІ КГС

І. Вирок у кримінальній справі не потрібен

Постанова КГС від 24 лютого 2021 року у справі № 902/1129/15

Наявність вироку у кримінальній справі щодо осіб **не є обов'язковою умовою** для застосування субсидіарної відповідальності згідно із відповідними приписами закону про банкрутство

Аналогічні позиції містяться у Постановах КГС:

- ▼ від 30.01.2018 у справі № 923/862/15
- ▼ від 28.08.2018 у справі № 1099/13
- ▼ від 18.10.2018 у справі № 923/1297/14
- ▼ від 05.02.2019 у справі № 923/1432/15
- ▼ від 03.09.2019 у справі № 923/1494/15

II. Обов'язок ліквідатора дослідити питання застосування субсидіарної відповідальності

Постанова КГС від 12 вересня 2019 року 914/3812/15

Ліквідатор в рамках реалізації принципу «безсумнівної повноти дій» ліквідатора у ліквідаційній процедурі зобов'язаний дослідити питання можливості застосування субсидіарної відповідальності, передбаченої відповідними приписами закону про банкрутство.

Аналогічні позиції містяться в Постановах КГС:

- ▼ від 02.07.2019 у справі №5011-46/1733-2012
- ▼ від 12.09.2019 у справі №914/3812/15
- ▼ від 28.11.2019 у справі № 18/1971/12
- ▼ від 27.02.2020 у справі № 910/21227/16
- ▼ від 25.06.2020 у справі № 44/484-б
- ▼ від 27.10.2020 у справі № 28/29-б-43/212-2012

III. Ліквідатор має право подати заяву лише після завершення продажу майна

Постанова КГС 12 лютого 2020 року у справі № 922/2391/16

Ліквідатор за наявності ознак банкрутства боржника з вини його засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб подає заяву про покладення субсидіарної відповідальності не раніше ніж після завершення реалізації об'єктів ліквідаційної маси та розрахунків з кредиторами.

Аналогічні позиції містяться в Постановах КГС:

- ▼ від 02.09.2020 у справі № 923/1494/15
- ▼ від 10.06.2020 у справі № 911/3513/16
- ▼ від 17.06.2020 у справі № 923/590/18
- ▼ від 24.02.2021 у справі № 902/1129/15

Правові позиції-новинки

1. Колишньому керівнику - субсидіарну відповідальність

Постанова КГС від 16 червня 2020 року у справі № 910/21232/16

Кодекс України з процедур банкрутства не встановлює заборони для покладення субсидіарної відповідальності на засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі на керівника боржника, повноваження яких до та на час порушення/здійснення провадження у справі про банкрутство припинились.

Аналогічні позиції містяться Постановах КГС:

- ▼ від 01.10.2020 у справі № 914/3120/15
- ▼ від 14.07.2020 у справі № 904/6379/16
- ▼ від 10.12.2020 у справі № 922/1067/17
- ▼ від 02.03.2021 у справі № 906/904/16

2. Що таке «доведення до банкрутства»

Законодавцем не конкретизовано, які саме дії чи бездіяльність складають об'єктивну сторону правопорушення – доведення до банкрутства.

Діями, які свідчать про доведення до банкрутства можуть бути:

- 1. вчинення суб'єктами відповідальності будь-яких дій, направлених на набуття майна, за відсутності активів для розрахунку за набуте майно чи збільшення кредиторської заборгованості боржника без наміру її погашення;*
- 2. прийняття суб'єктами відповідальності рішення при виведення активів боржника, внаслідок чого настала неплатоспроможність боржника по його інших зобов'язаннях;*
- 3. прийняття суб'єктами відповідальності рішення, вказівок на вчинення майнових дій чи бездіяльності боржника щодо захисту власних майнових інтересів юридичної особи боржника на користь інших юридичних осіб, що мало наслідком настання неплатоспроможності боржника. (Постанова КГС від 12 листопада 2020 року у справі № 916/1105/16)*

Подібних правових висновків дійшов ВС у постановах:

- ▼ від 16.06.2020 у справі № 910/21232/16
- ▼ від 10.03.2020 у справі № 902/318/16
- ▼ від 24.02.2021 у справі № 902/1129/15
- ▼ від 02.03.2021 у справі № 906/904/16

3. Чи застосовується позовна давність до субсидіарної відповідальності?

Ухвалення господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом є тією обставиною, яка свідчить що ліквідатор довідався або міг довідатися про наявність ознак доведення до банкрутства юридичної особи-боржника з вини його засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, у тому числі з вини керівника боржника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи мають можливість іншим чином визначати його дії.

КГС у Постанові від 02.09.2020 року у справі № 923/1494/15

Таким чином, зважаючи, що до відкриття ліквідаційної процедури у справі про банкрутство, відсутній єдиний суб'єкт, який може звертатись із такою заявою, початок позовної давності слід відраховувати з моменту його призначення.

Аналогічна правова позиція була застосована КГС у Постанові від 10.12.2020 року у справі № 922/1067/17.

4. А давайте притягнемо до відповідальності?

Частина 2 ст. 61 Кодексу України з процедур банкрутства не містить виключного переліку осіб, на яких може бути покладена субсидіарна відповідальність.

Постановою Південно-Західного апеляційного господарського суд від 16.12.2020 року у справі № 915/1624/16 застосовано субсидіарну відповідальність до:

- ▶ Директора та учасників боржника, які приймали рішення про виведення активів боржника;
- ▶ Учасників третьої особи, на користь якої були такі активи відчужені.

ОЧІКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

Законопроектом № 4409 «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства» пропонується передбачити:

Субсидіарну відповідальність осіб, які вчиняють/ погоджують правочин, який судом визнано недійсним на підставі спеціальних норм Кодексу.

Надання права кредиторам заявляти вимоги про покладення субсидіарної відповідальності у ліквідаційній процедурі до третіх осіб.

Солідарна відповідальність у випадку не передання документів, цінностей арбітражному керуючому при усуненні керівника або при переході в ліквідаційну процедуру.

СОЛІДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА

Ч. 6 ст. 34 Кодексу України з процедур банкрутства

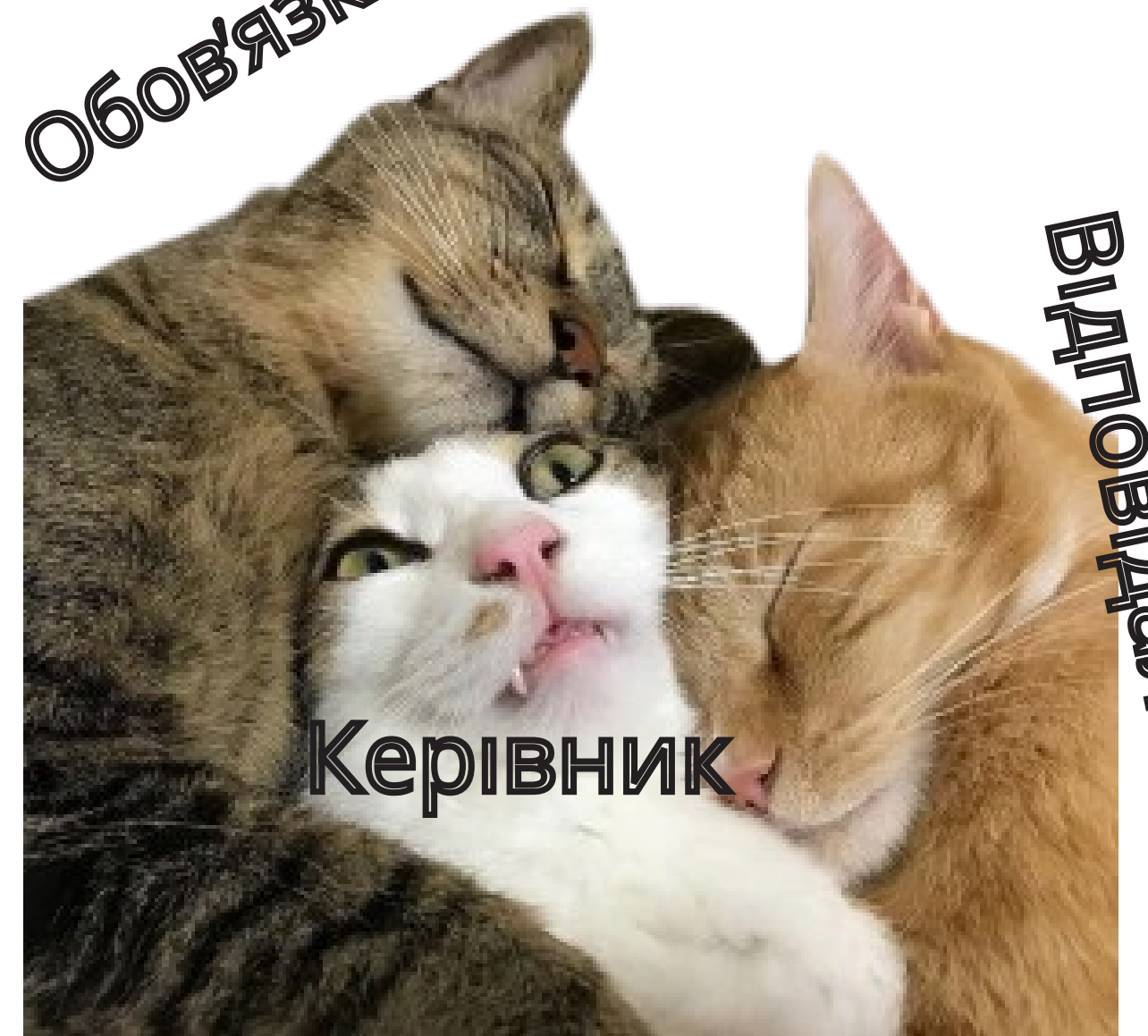
Обов'язок:

Боржник зобов'язаний **у місячний строк** звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі у разі, якщо задоволення вимог одного або кількох кредиторів призведе до неможливості виконання грошових зобов'язань боржника в повному обсязі перед іншими кредиторами (загроза неплатоспроможності), та в інших випадках, передбачених цим Кодексом.

Відповідальність:

Якщо керівник боржника допустив порушення цих вимог, він несе **солідарну відповідальність** за незадоволення вимог кредиторів.

ОБОВ'ЯЗКИ

Керівник

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Таким чином, обов'язковими передумовами для застосування солідарної відповідальності є:

1. Наявність загрози неплатоспроможності
2. Не звернення до суду у місячний термін із заявою про відкриття провадження у справі

Перше застосування КГС: Постанова від 23 березня 2021 року у справі № 910/3191/20

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

EQUITY
attorneys at law